

ΜΟΡΙΑΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΗ

Φροντιστήριο 5^ο

Επιχιασμός

M-FISH

Χρώση χρωμοσωμάτων &

Φασματικός καρυότυπος

Κυτταρογενετική

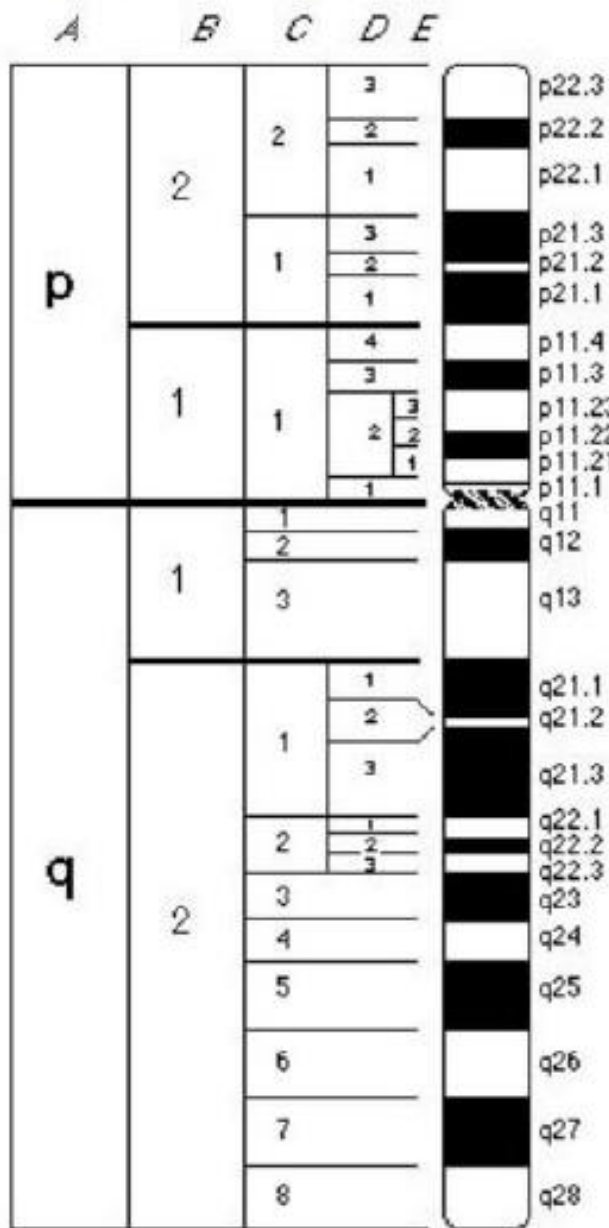
Διεθνές πρότυπο λειτουργίας ιατρικών
εργαστηρίων

Κατευθυντήριες οδηγίες

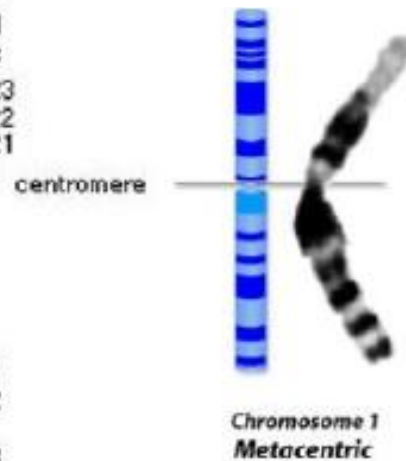
IVD & LDTs

Διακριτικό όριο ανάλυσης των συνηθών
κυτταρογενετικών αναλύσεων

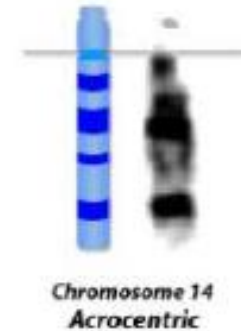
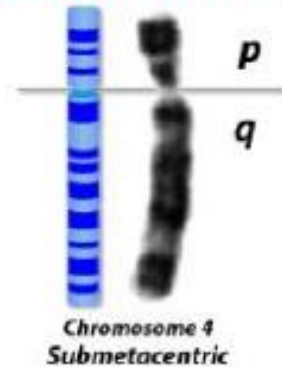
Ιδεόγραμμα-Ονοματολογία

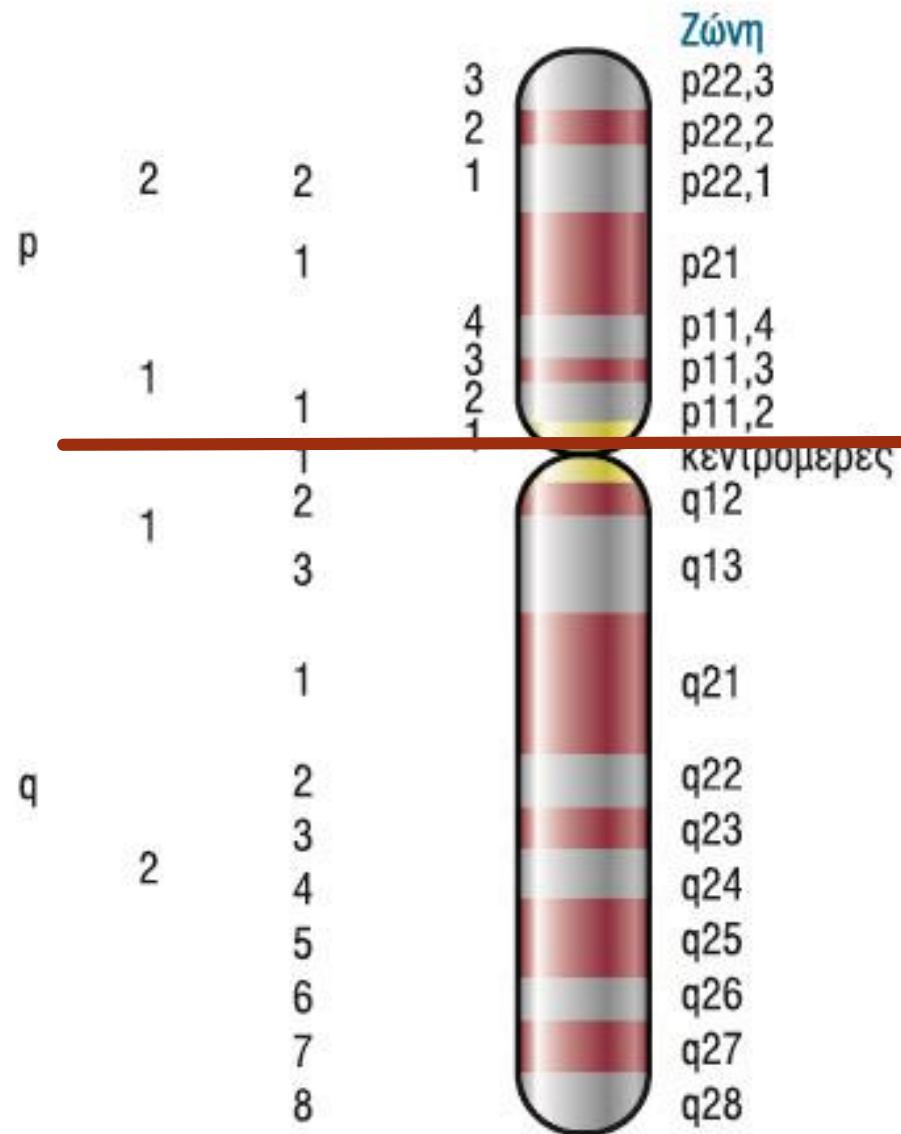
Μετακεντρικά

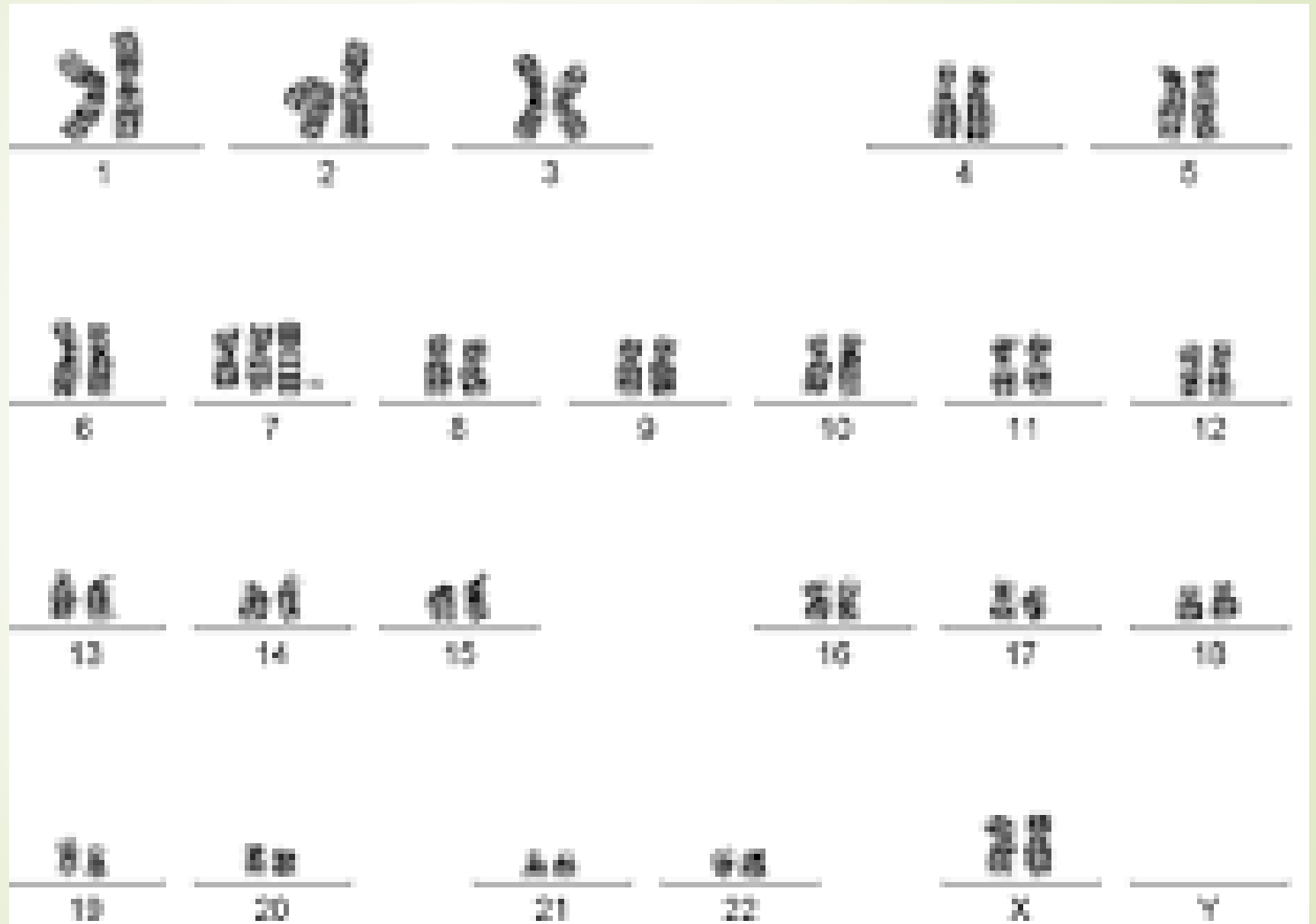
Υπο-μετακεντρικά Ακροκεντρικά

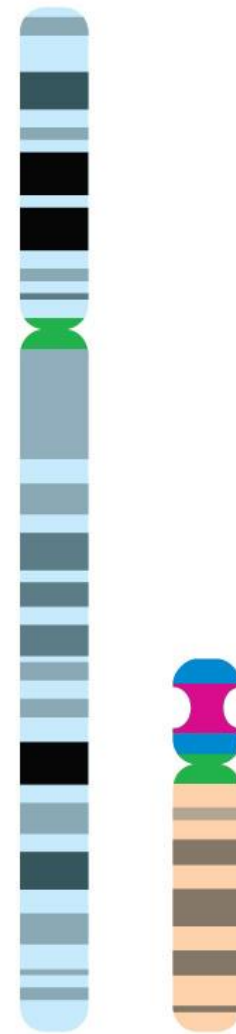
Το ανθρώπινο χρωμόσωμα X

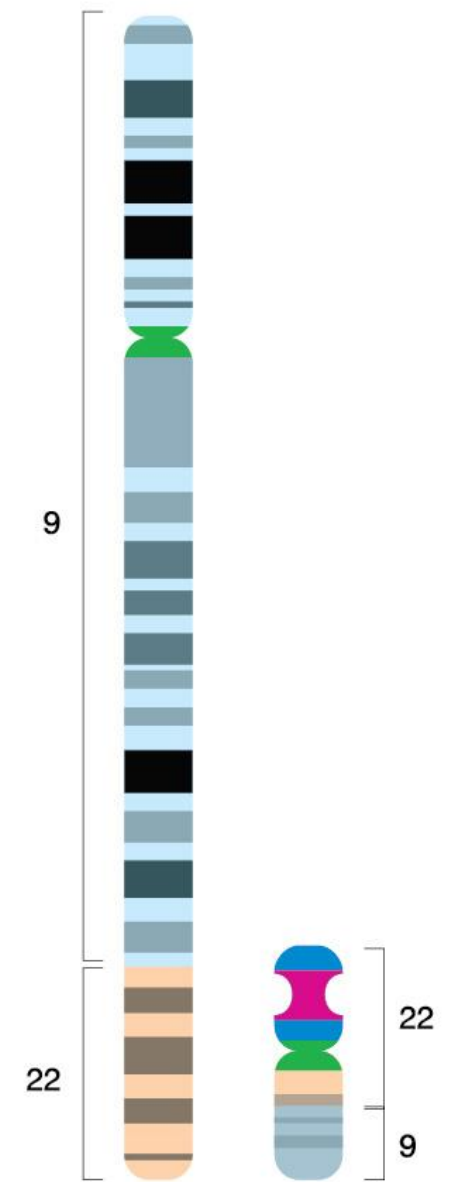
Καρυότυπος

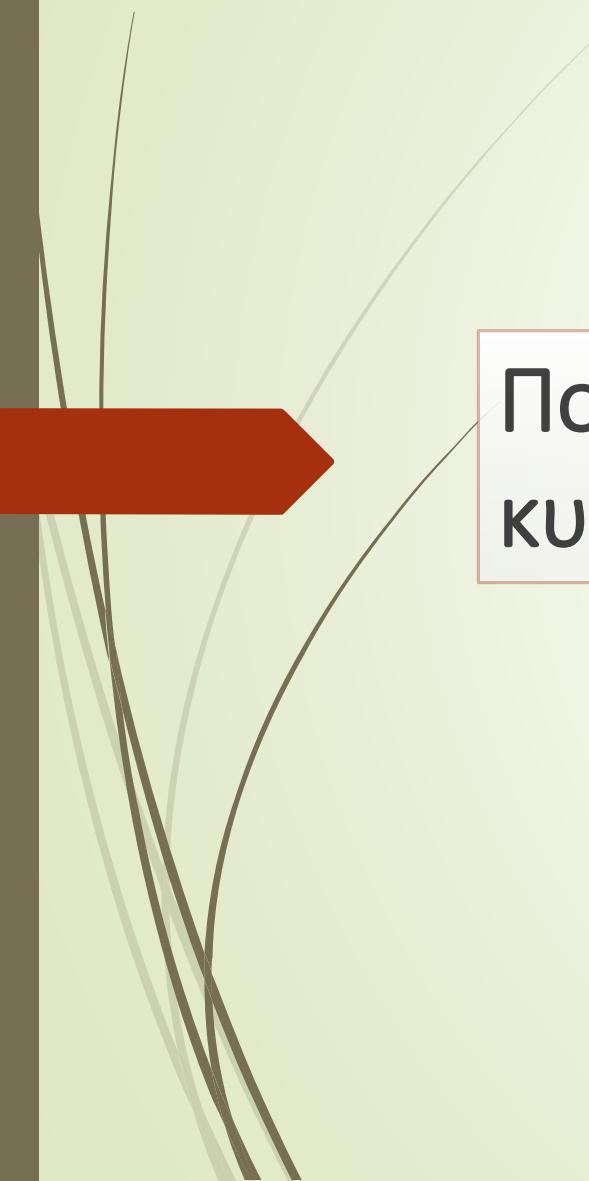
Χρωμόσωμα
Φιλαδέλφεια:
μετατόπιση 9;22

9 22
Φυσιολογικά
χρωμοσώματα

9 22 22 9
Προϊόντα
μετατόπισης

Ποιος και πότε μπορεί να ζητήσει
κυτταρογενετική ή γενετική εξέταση;

Πότε μπορεί κάποιος να ζητήσει κυτταρογενετική-γενετική εξέταση;

Ο **θεράπων** ιατρός είναι αυτός που μπορεί να εκδώσει το παραπεμπτικό.

- ✓ Στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης ο ιατρός: δηλώνει τη διάγνωση (ICD-10), την ιατρική ένδειξη, και μπορεί να επιλέξει μόνο εξετάσεις που επιτρέπονται για την ειδικότητά του σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
- ✓ Οι κυτταρογενετικές / μοριακές κυτταρογενετικές εξετάσεις (π.χ. FISH, καρυότυπος) είναι καταχωρημένες **ως ιατρικές πράξεις** του ΕΟΠΥΥ, άρα όταν καλύπτονται ασφαλιστικά απαιτούν ηλεκτρονικό παραπεμπτικό από ιατρό.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ
ΙΑΤΡΙΚΩΣ
ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗΣ
ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Νομοθεσία

Νόμοι

[1458 Α.Κ.
Αστικός κώδικας](#)

Ρυθμίσεις για την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή

[Νόμος 5102| 4/2024](#)

Ρυθμίσεις για την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή

Αποφάσεις της Ε.Α.Ι.Υ.Α.

[ΦΕΚ 5447 /Τεύχος Β /13.10.2025](#)

Προεμφυτευτικός Γενετικός Έλεγχος

[ΦΕΚ 4406/Τεύχος Β/14.08.2025](#)

Ρυθμίσεις της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής για τις δότριες γεννητικού υλικού.

ΦΕΚ 5447/Τεύχος Β/13.10.2025 Προεμφυτευτικός Γενετικός Έλεγχος

Στον Προεμφυτευτικό Γενετικό Έλεγχο περιλαμβάνονται έλεγχος για:

1. Μονογονιδιακά νοσήματα (Preimplantation Genetic Testing for Monogenic disorders - PGT-M ή ΠΓΕ-M),
2. Δομικές χρωσωματικές αναδιατάξεις (Preimplantation Genetic Testing for Structural Rearrangements - PGT-SR ή ΠΓΕ-Δ)
3. Ανευπλοειδίες (Preimplantation Genetic Testing for Aneuploidies - PGT-A ή ΠΓΕ-A).
4. Μια επιπλέον εφαρμογή της ΠΓΕ αποτελεί ο έλεγχος ιστοσυμβατότητας εμβρύων (ΠΓΕ-HLA) με ή χωρίς παράλληλη διάγνωση μονογονιδιακού νοσήματος.

1. Προεμφυτευτικός Γενετικός Έλεγχος για έλεγχο **Μονογονιδιακών Νοσημάτων** (PGT-M ή ΠΓΕ-M) και **δομικών χρωμοσωματικών αναδιατάξεων** (PGT-SR ή ΠΓΕ-Δ) δύναται να εφαρμοστεί σε ζευγάρια που είναι φορείς γενετικών διαταραχών και σύμφωνα με την τρέχουσα επιστημονική γνώση, **κινδυνεύουν να αποκτήσουν τέκνο που μπορεί να πάσχει από νόσημα που επιβαρύνει την ποιότητα της ζωής, προκαλεί γνωσιακή ή σωματική δυσλειτουργία ή απαιτεί χειρουργικές ή ιατρικές παρεμβάσεις.**

Στις διαταραχές περιλαμβάνονται αυτές που προκαλούν:

α) **Φυλοσύνδετο μονογονιδιακό νόσημα** π.χ. αιμορροφιλία, σύνδρομο εύθραυστου Χ, μυϊκές δυστροφίες κ.ά.(PGT-M ή ΠΓΕ-M).

β) **Αυτοσωματικό υπολειπόμενο ή επικρατές μονογονιδιακό νόσημα**, π.χ. κυστική ίνωση, β- μεσογειακή αναιμία, δρεπανοκυτταρική αναιμία, νόσος Tay-Sachs, νωτιαία μυϊκή ατροφία, πολυκυστική νόσος των νεφρών, νευροϊνωμάτωση κ.ά. (PGT-M ή ΠΓΕ-M).

γ) **Νοσήματα όψιμης εμφάνισης**, όπως κληρονομικός καρκίνος, νόσος Huntington κ.ά. (PGT-M ή ΠΓΕ- M).

δ) **Συγγενείς ανωμαλίες ή ενδομήτριο θάνατο**, που μπορούν να προκληθούν από:

i) μικροδιπλασιασμούς ή μικροελλείματα χρωμοσωμάτων

ii) δομικές χρωμοσωματικές ανωμαλίες κ.ά.».

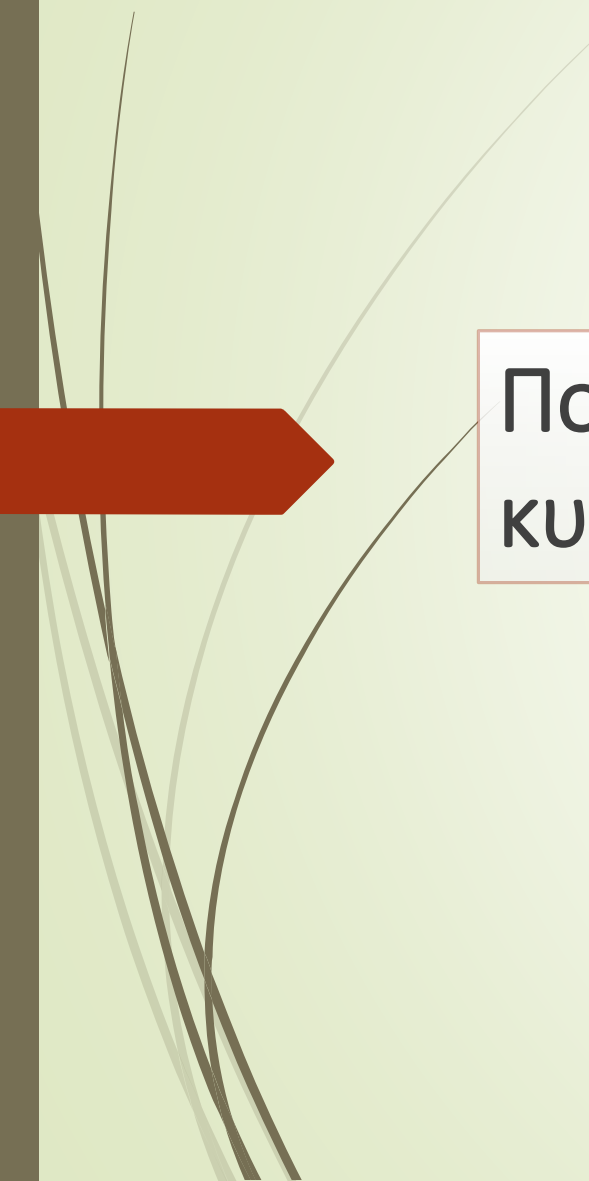
3. Προεμφυτευτικός Γενετικός Έλεγχος για τον έλεγχο **ανευπλοειδιών** (PGT-A ή ΠΓΕ-A) δύναται να εφαρμοστεί σε ζευγάρια που πληρούν τουλάχιστον μια από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δύο ή περισσότερες απώλειες κύησης πρώτου τριμήνου, αγνώστου αιτιολογίας

β) ηλικία της υποψήφιας μητέρας 38 ετών και άνω και μόνο στην περίπτωση που θα χρησιμοποιηθούν δικά της ωάρια

γ) τρεις ή περισσότερους αποτυχημένους κύκλους εξωσωματικής γονιμοποίησης

δ) δομικές (PGT-SR ή ΠΓΕ-Δ) ή αριθμητικές (PGT-A ή ΠΓΕ-A) χρωμοσωμικές ανωμαλίες των χρωμοσωμάτων του φύλου στον καρυότυπο περιφερικού αίματος (π.χ σύνδρομο Klinefelter, Turner κ.α) σε ένα από τα μέλη του ζεύγους.».

Ποιος μπορεί να διεκπεραιώσει / υπογράψει
κυτταρογενετική ή γενετική εξέταση;

Ποιο είναι το κλινικό πρότυπο διαπίστευσης για εργαστήριο
κυτταρογενετικής στην Ελλάδα

ISO 15189

«Ιατρικά Εργαστήρια – Απαιτήσεις για την ποιότητα και την επάρκεια»

- ✓ Προαναλυτική φάση (λήψη δείγματος, ταυτοποίηση, μεταφορά)
- ✓ Αναλυτική φάση (τεχνικές όπως καρυότυπος, FISH, array-CGH κ.λπ.)
- ✓ Μετα-αναλυτική φάση (ερμηνεία, αναφορά αποτελεσμάτων)
- ✓ Ιχνηλασιμότητα και τεκμηρίωση
- ✓ Διασφάλιση ποιότητας και έλεγχος σφαλμάτων
- ✓ Κλινική εγκυρότητα και χρησιμότητα των αποτελεσμάτων

Φορέας Διαπίστευσης

Η διαπίστευση γίνεται από το ΕΣΥΔ

Το ΕΣΥΔ αξιολογεί:

- ✓ το προσωπικό (π.χ. εμπειρία σε κυτταρογενετική),
- ✓ τις μεθόδους,
- ✓ τον εξοπλισμό,
- ✓ τη συμμόρφωση με ISO 15189.

Κατευθυντήριες οδηγίες

Για την κυτταρογενετική εφαρμόζονται και κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών, όπως:

- ✓ European Society of Human Genetics
- ✓ European Cytogenomics Association

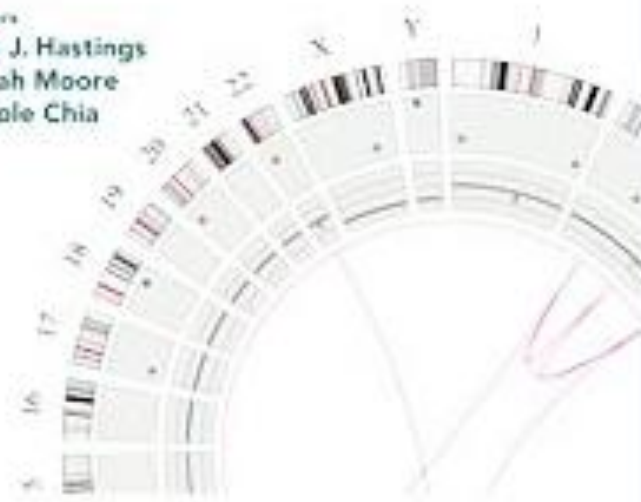
Καθορίζουν τις τεχνικές απαιτήσεις (π.χ. επίπεδα ανάλυσης καρυότυπου) οδηγίες για reporting και ερμηνεία

Κατευθυντήριες οδηγίες

ISCN 2024

An International System for
Human Cytogenomic Nomenclature (2024)

Editors
Ros J. Hastings
Sarah Moore
Nicole Chia

Karger

ISCN 2024 Abbreviations: Αριθμητικές ανωμαλίες

Συντόμευση	Περιγραφή	Παράδειγμα
+	Περίσσεια χρωμοσώματος	47,XX,+21
-	Απώλεια χρωμοσώματος	45,X
mos	Μωσαϊκισμός	mos 45,X/46,XX
chi	Χιμαιρισμός	46,XX/46,XY

ISCN 2024 Abbreviations: Δομικές ανωμαλίες

Συντόμευση	Περιγραφή	Παράδειγμα
del	Έλλειψη	del(5)(q13q33)
dup	Διπλασιασμός	dup(1)(q21q32)
inv	Αναστροφή	inv(9)(p11q13)
t	Μετατόπιση	t(9;22)(q34;q11.2)
ins	Ένθεση	ins(3;7)(p21;q11q22)
add	Πρόσθετο υλικό	add(8)(p23)

Κατευθυντήριες οδηγίες

Για τη μοριακή γενετική εφαρμόζονται και κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών, όπως:

- ✓ ESHG / EuroGentest για συνολικό πλαίσιο λειτουργίας
- ✓ ACMG / AMP για ερμηνεία variants
- ✓ EMQN για external quality assurance

Συμμορφώνεται με:

- ✓ IVDR (ιδιαίτερα για LDTs)
- ✓ GDPR-General Data Protection Regulation για την προστασία των προσωπικών δεδομένων

IVD -In Vitro Diagnostic

Ως IVD ορίζεται κάθε: αντιδραστήριο, κιτ, όργανο ή σύστημα που χρησιμοποιείται *in vitro* σε ανθρώπινα δείγματα με σκοπό :

- ✓ Τη διάγνωση νόσου
- ✓ Την Πρόγνωση
- ✓ Την παρακολούθηση θεραπείας
- ✓ Τον προσδιορισμό γενετικών χαρακτηριστικών

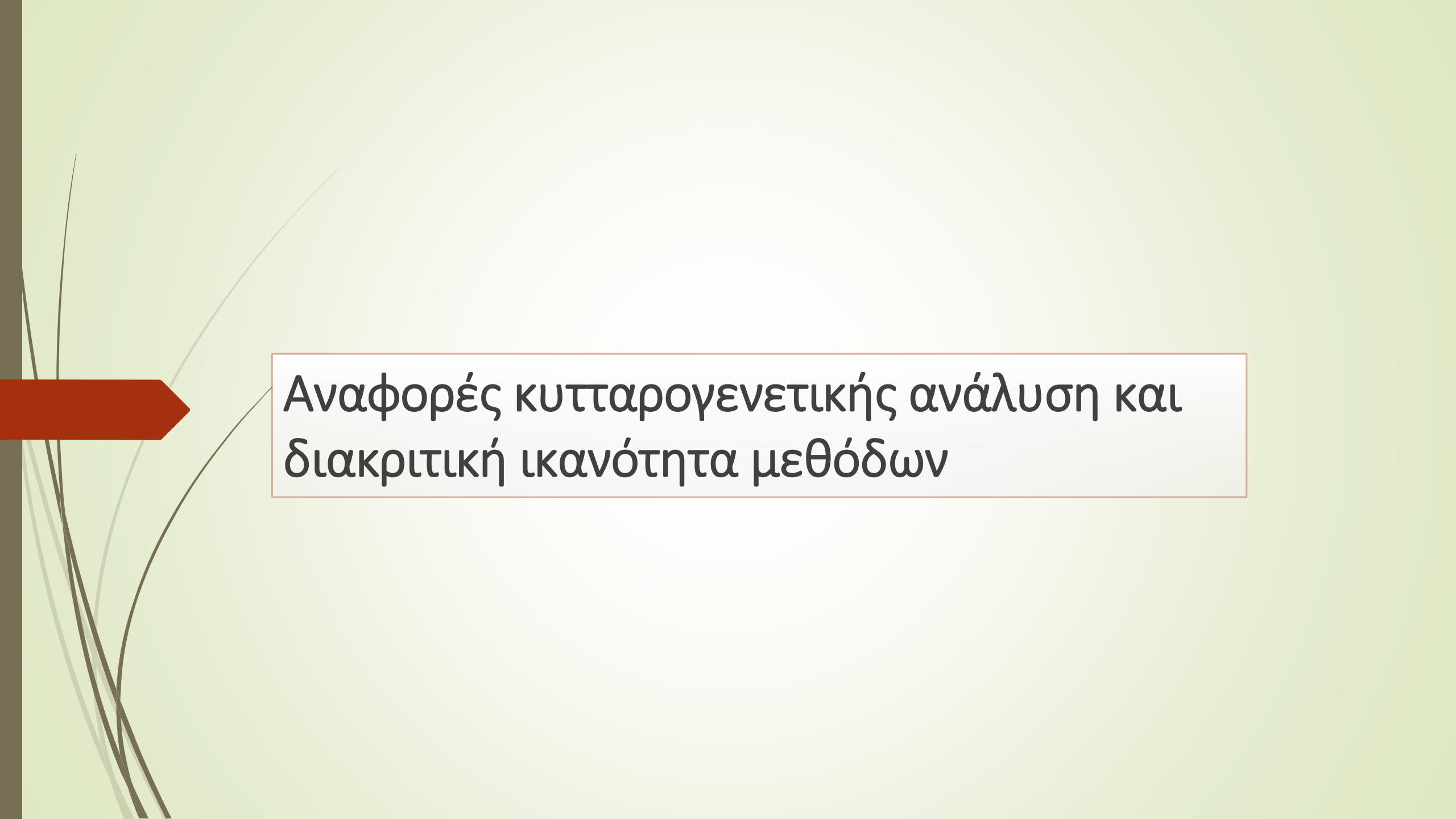
Πρέπει να φέρει **CE marking** και να έχει αξιολογηθεί για: **ασφάλεια, απόδοση** (performance evaluation) & την **κλινική εγκυρότητα**.

LDT (Laboratory Developed Test)

Τα LDTs είναι in-house αναπτυγμένες μέθοδοι/τεστ, που κατασκευάζονται και χρησιμοποιούνται εντός του ίδιου εργαστηρίου χωρίς CE-IVD σήμανση.

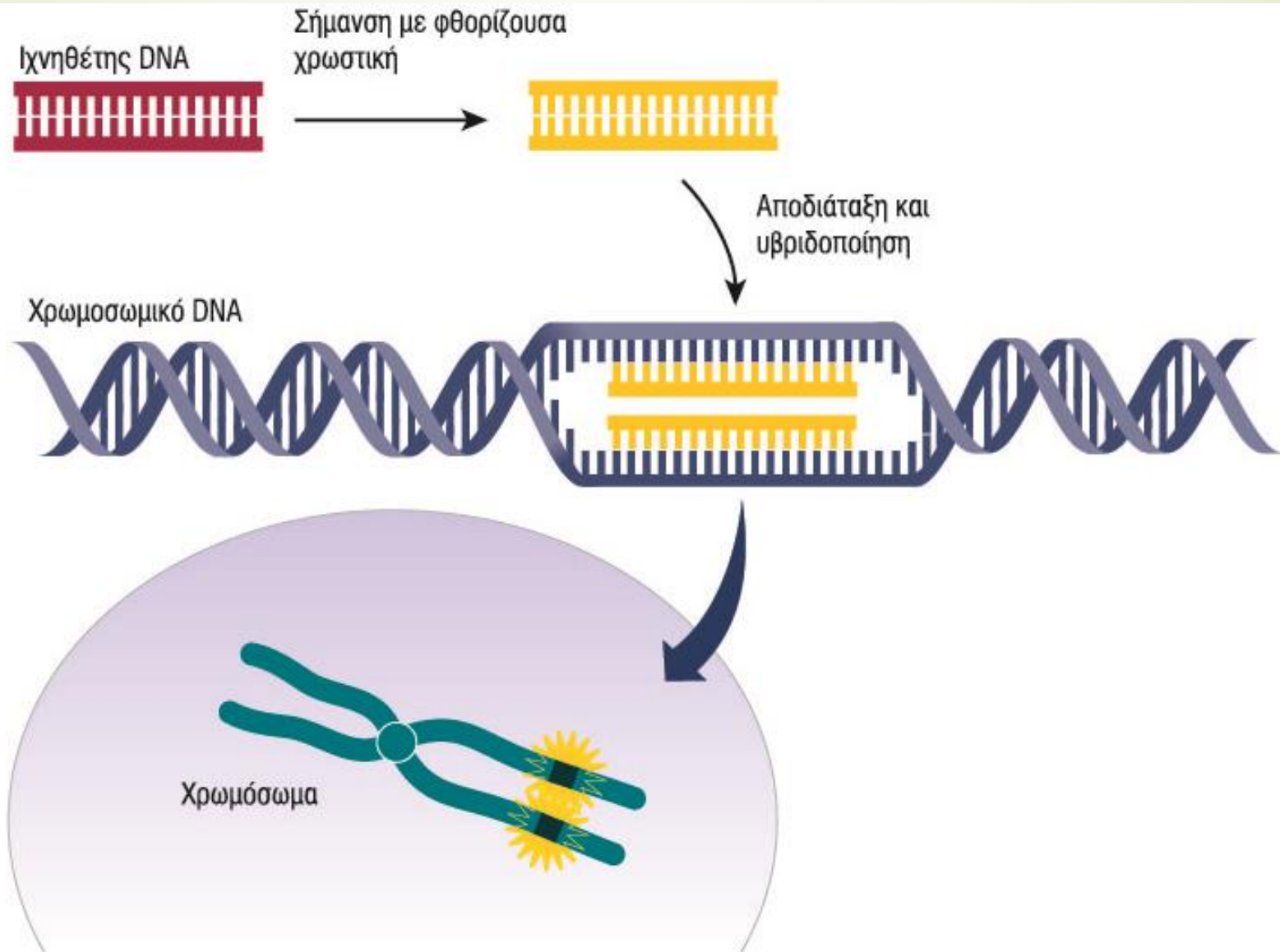
Παραδείγματα:

- ✓ custom NGS panels in-house
- ✓ PCR assays
- ✓ ειδικές κυτταρογενετικές εφαρμογές

Αναφορές κυτταρογενετικής ανάλυση και
διακριτική ικανότητα μεθόδων

Φθορίζων in situ Υβριδισμός - FISH

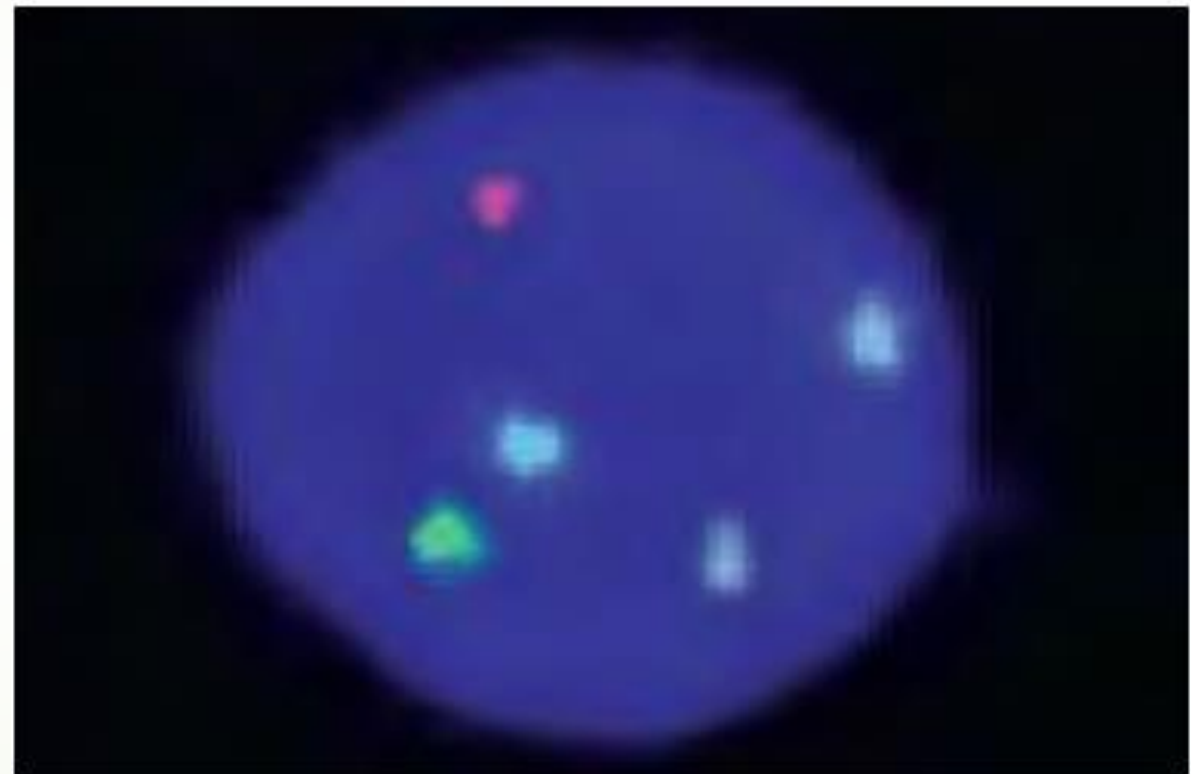

FISH: παράδειγμα ιχνηθετών 18/X/Y

Ανάλυση αμνιοκυττάρου που υβριδοποιήθηκε με σετ ιχνηθετών 18/X/Y.

Απεικόνιση:

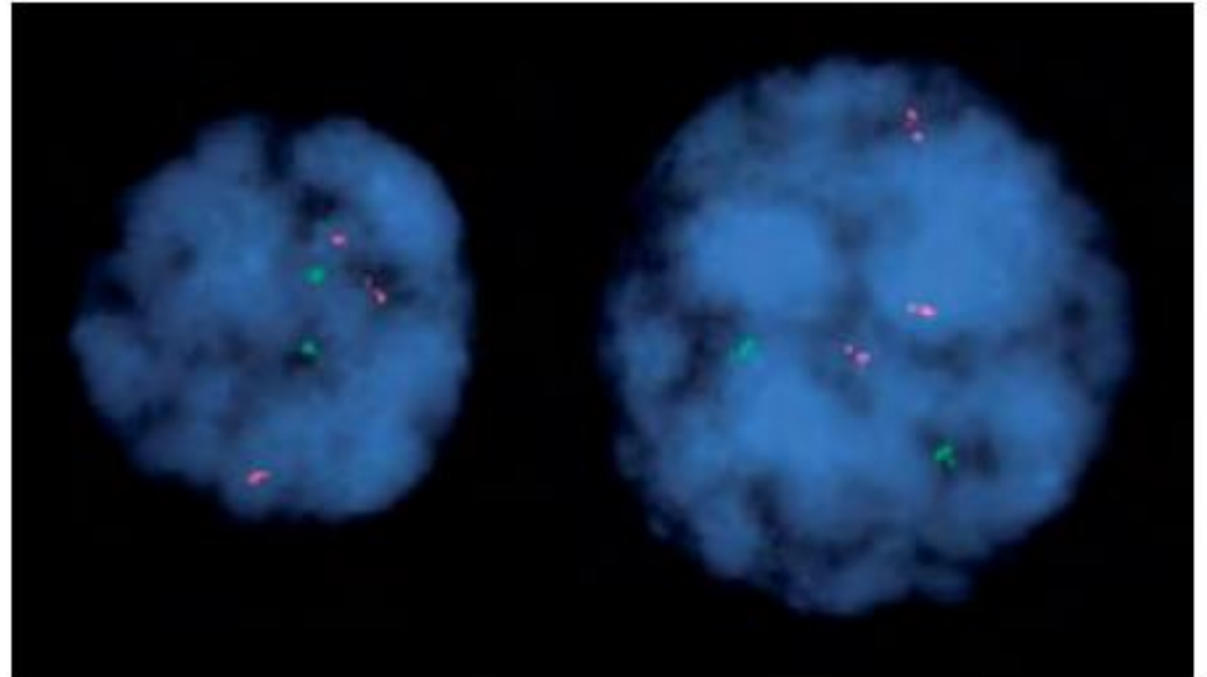
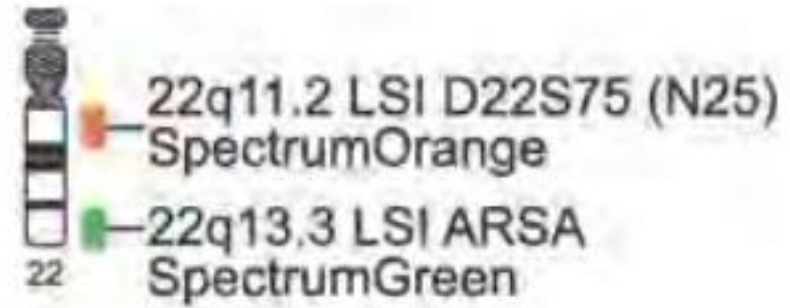
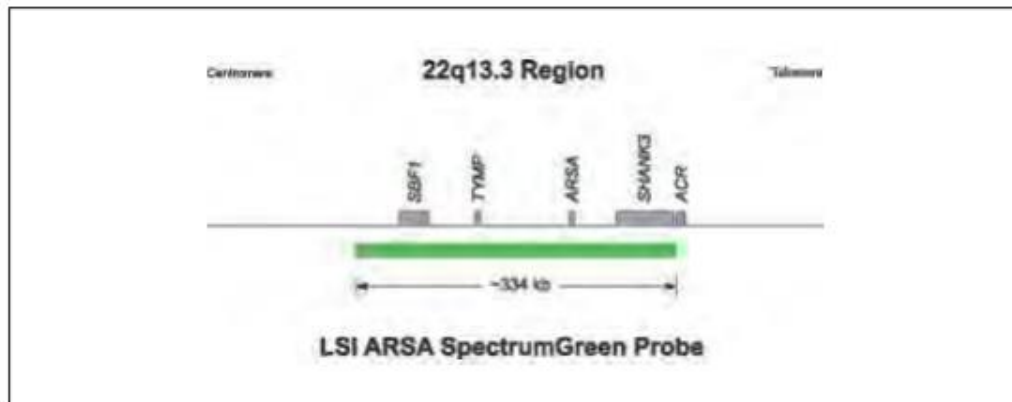
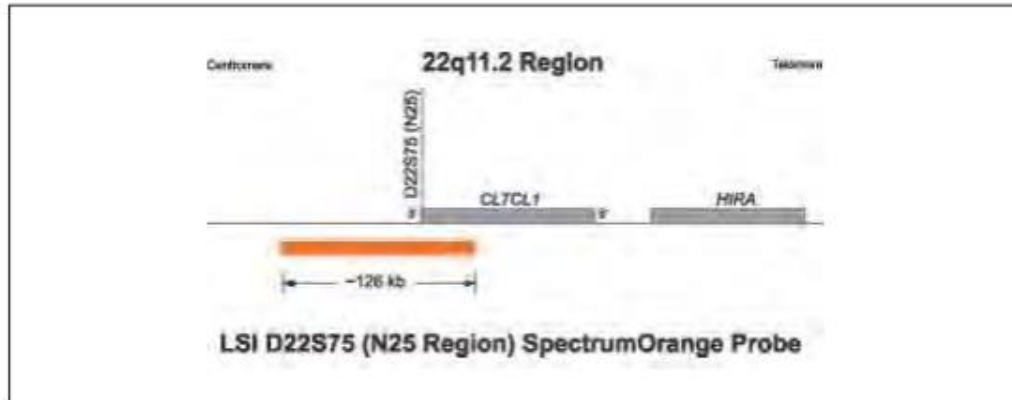
- ✓ τρία σήματα σε χρώμα **γαλάζιο** υποδηλώνουν τρία αντίγραφα του χρωμοσώματος **18**,
- ✓ ένα **πράσινο** σήμα υποδηλώνει ένα αντίγραφο του χρωμοσώματος **X** και
- ✓ ένα **πορτοκαλί** σήμα υποδηλώνει ένα αντίγραφο του χρωμοσώματος **Y**.

FISH: Τύπος ιχνηθέτη	Στόχος	Κύρια Εφαρμογή	Ενδεικτικό Παράδειγμα
Κεντρομερικός	Κεντρομέρες	Αριθμητικές ανωμαλίες	Τρισωμία 21 (Down), Φύλο X/Y
Locus-Specific	Συγκεκριμένο γονίδιο	Διαγραφές / Ενισχύσεις/ Μικροελλείψεις / μικροδιπλασιασμοί	Διαγνώσεις νόσων - 22q11.2 deletion- DiGeorge, HER2
Painting (WCP)	Ολόκληρο χρωμόσωμα	Δομικές ανακατατάξεις	Πολύπλοκοι καρκινικοί καρυότυποι
Break-Apart	Κόκκινο + Πράσινο στο ίδιο γονίδιο	Έλεγχος για «σπάσιμο» γονιδίου	ALK (Πνεύμονας)
Fusion	Κόκκινο σε Γονίδιο A + Πράσινο σε Γονίδιο B	Έλεγχος για συγκεκριμένη μετάθεση	BCR-ABL

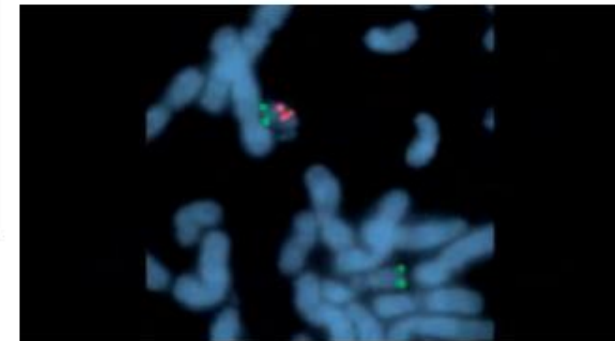
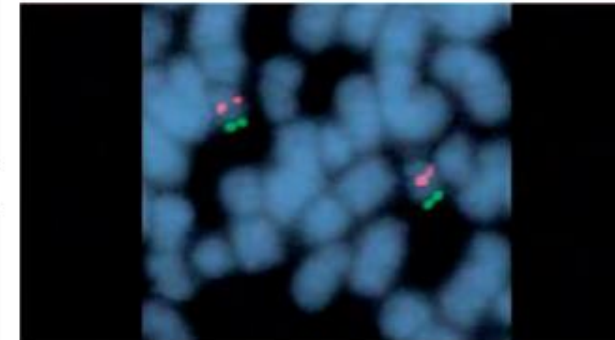
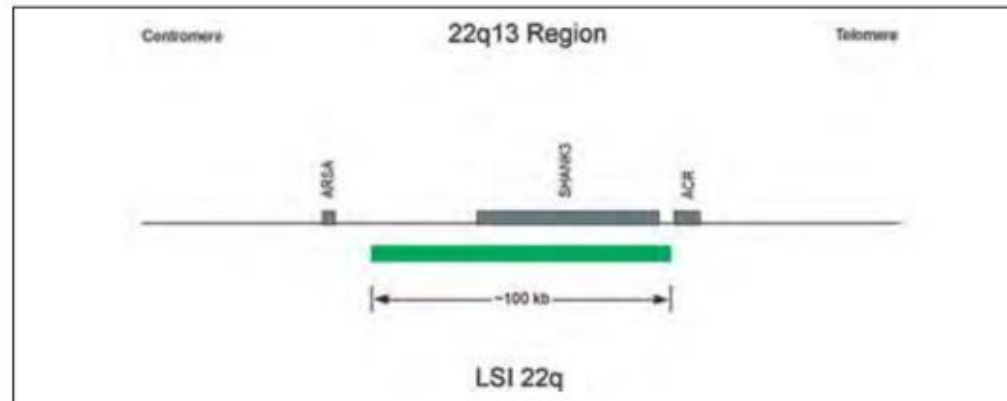
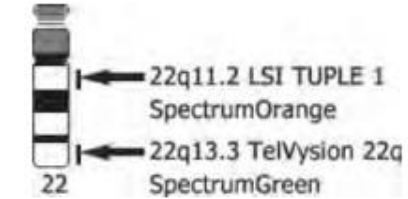
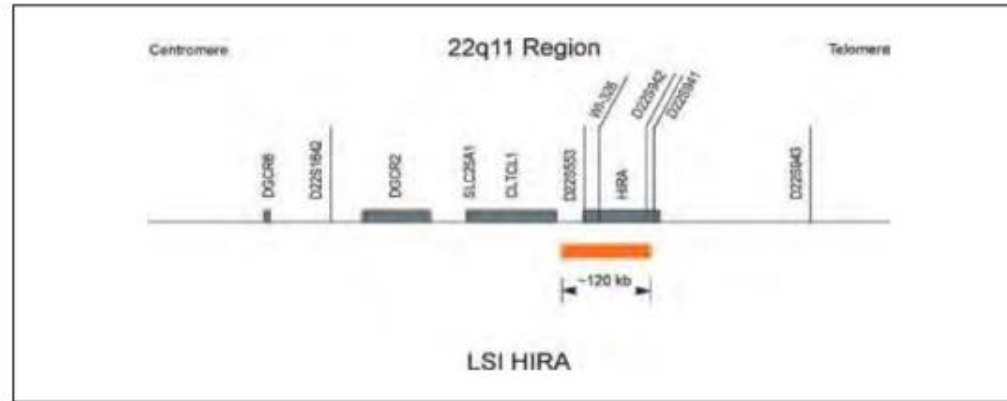
DiGeorge FISH

Vysis LSI D22S75 (N25 region) SpectrumOrange/ LSI ARSA SpectrumGreen Probe

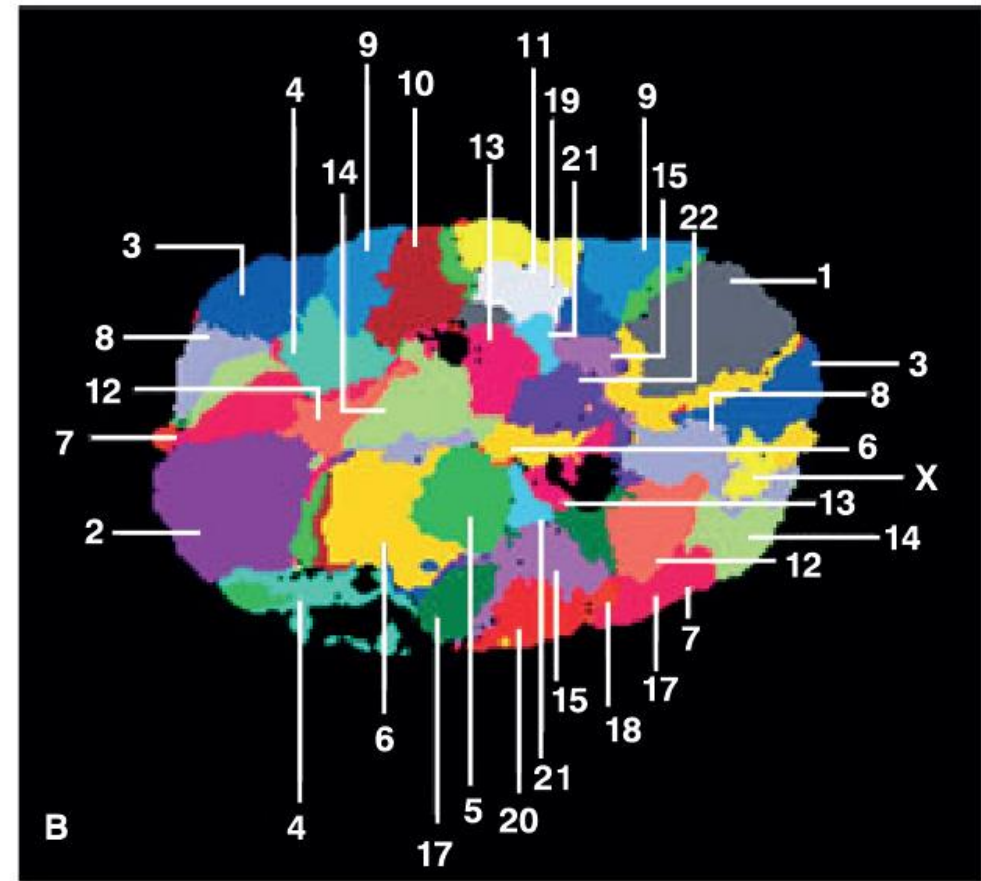
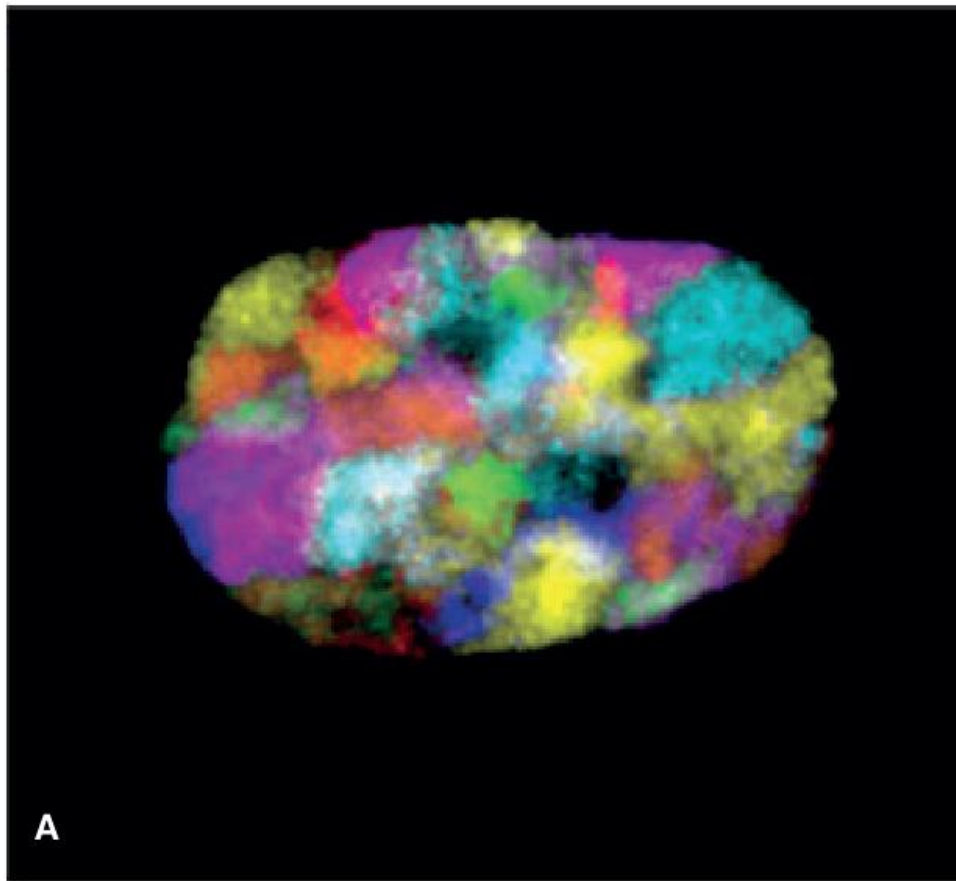
DiGeorge FISH

LSI TUPLE1 (HIRA) SpectrumOrange/TelVysion 22q SpectrumGreen

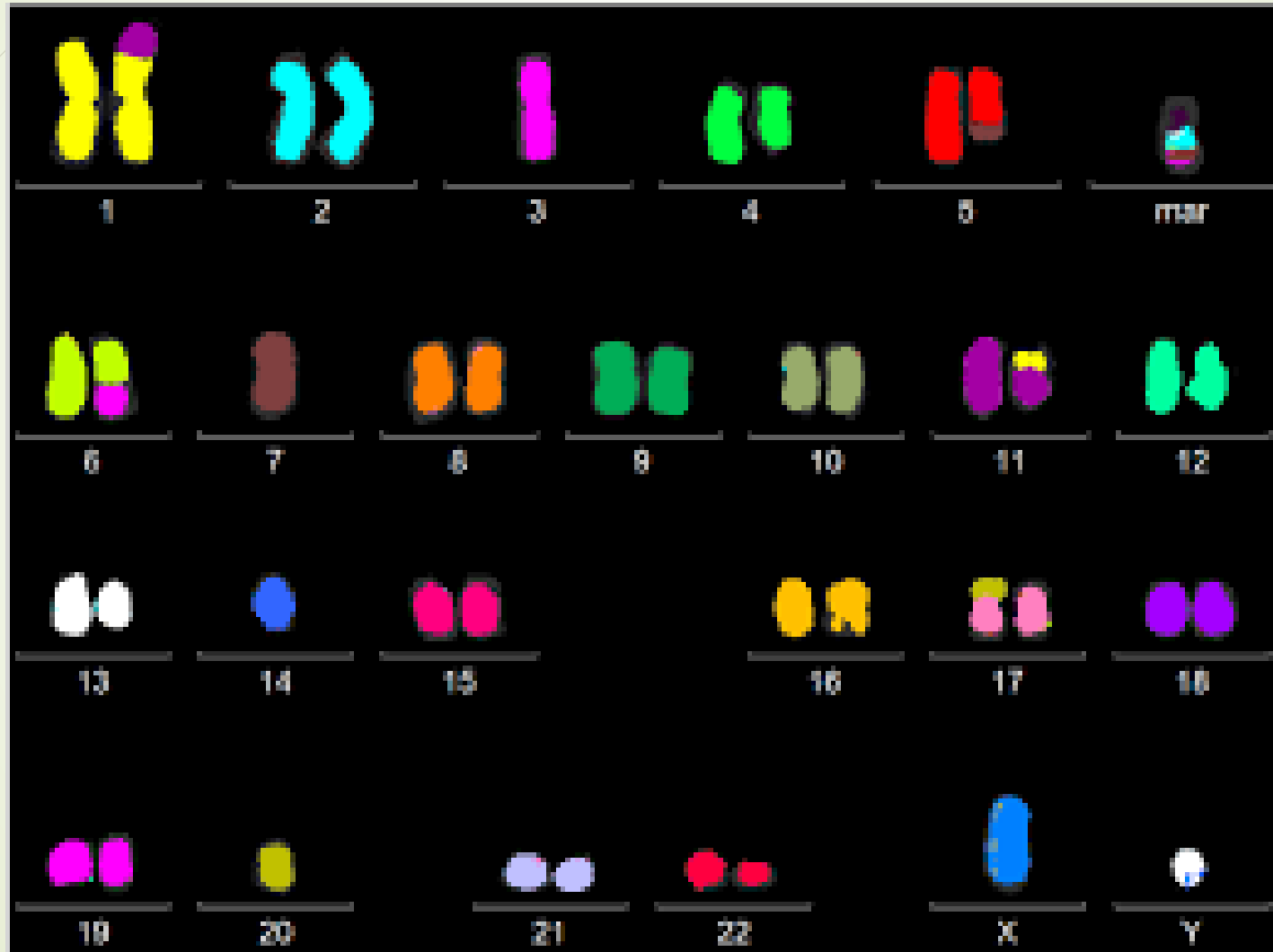

TUPLE1 (HIRA) is a 117 kb SpectrumOrange probe that hybridizes to the 22q11 region of chromosome 22. The hybridization target spans from **87 kb** centromeric to the HIRA gene to a point within the gene, 13 kb from from its telomeric end. Probe 22q is **96 kb in size**, labeled in SpectrumGreen and hybridizes to the 22q13 subtelomeric region of chromosome 22

mFISH (multicolor Fluorescence In Situ Hybridization)

mFISH (multicolor Fluorescence In Situ Hybridization)

In situ αλληλούχιση χρωμοσωμάτων

